

„Gloria victis”

Klement Kornél
okleveles üzemgazdász

Az én szécsényi 1956-om

2006. március 15.

Ez a könyvecske
nem egy történelemkönyv,
hanem egy

E M L É K K Ö N Y V

amelyben a szécsényi Forradalom utolsó résztvevője,
aki félévszázada őrzi élete meghatározó eseményének
mozzanatait,

elmondja mindazt,
ami kitörölhetetlenül megmaradt emlékezetében
az utókor okulására.

Ez az emlékkönyv mozaikszerűen bemutatja:
a forradalom ezerarcúságát,
a szabadságharc főbb szécsényi szakaszait,
járásunk felzárkózását Budapest mellé,
a határon túli magyarok együttérzését,
a magyar nemzet csodálatos egységét,
a menekülés talán ismeretlen izgalmait,
a beilleszkedés nehézségeit és sikereit,
az 56 szelleméhez való hűségét.

*Ez az emlékkönyv Klement Kornél ajándéka a
Szécsényieknek*

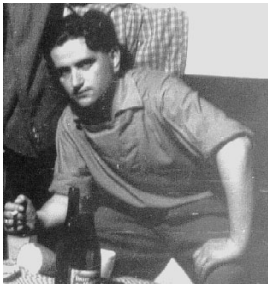
© Dipl.Kfm. Klement Kornél
ALVO-Verlag, Obernburg
ISBN 3 - 980 1252 - 5 - 4

A könyv letölthető PDF-formátumban a <http://www.paloc.de> honlapról

Klement Kornél
okleveles üzemgazdász

Az én szécsényi 1956-om

2006. március 15.

1957

2003

Az 1956-os Emlékérem tulajdonosa

**Ajánlom Kornél és Nándor fiaimnak, Orsolya és
Beáta menyeimnek, Bálint, Réka és Botond
unokáimnak**

valamint

a még élő és elhunyt 56-os társaimnak

és Szécsény közönségének!

Tartalomjegyzék

• Tartalomjegyzék	5
• Előszó - Miért kell emlékezni 56-ra?	6
• 1. A Vörös Csillag árnyékában	7
• 2. Ruskik haza! (1956. október 23. - 30.)	9
• 3. Győzött a Forradalom	14
• 4. Kitartunk és ellenállunk (november 4. - december 3.)	17
• 5. Irány a Nagyvilág - A nemzeti egység tanújelei	22
• Hogyan viszonyult az USA a magyar menekültekhez?	24
• Németországi pályafutásom	25
• Családi adatok	26
• Utószó - A Megtorlásról	26
• A meghurcoltak névsora községenként:	27
• Forrásjegyzék	31

Szécsényi Járás, (fejezet) 1956 Nógrád Megyei Kronológiája és személyi adattára. 1996. 241.- 256. oldal, Kiadó: Nógrád Megyei Levéltár .....

Mészáros János: Szécsény 1956 ősz-1957 tavasz, Szécsényi Újság: 1993. 5. évfolyam 2. szám (március-április), 6. oldal.....

Petrikné Vámos Ida emlékezik édesapjára Vámos Józsefre és édesanyjára, aki az 1956. december 8-i salgótarjáni sortűzben halálos lövést kapott. 1997. V. 29. Interjúkészítő: Molnár Adrienne 1956-os Magyar Forradalom Történetének Dokumentációs és Kutató Intézete .....

Idézet a Nógrád Megyei Ügyészség vádiratából: 1957. május 4.31

Összefoglaló az 1957-ben lezajlott perem folyamatához.....

Szóbeli adatközlők.....

A Szécsényi Forradalmi Ifjúsági Bizottság 14 pontja .....

Az „56-os Magyar Miatyánk” .....

Előszó - Miért kell emlékezni 56-ra?

- Fél évszázad múlt el azóta, hogy megértük azt a csodálatos nemzeti egységet, amelyre egy nép évszázadonként talán csak egyszer képes. Akkor értettem meg a Rákóczi felkelést és a 1848/49-es szabadságharcot. Büszke vagyok arra, hogy községünk és járásunk ennek a harcnak a tevékeny résztvevője lehetett.
- Még boldogabb vagyok, hogy történelem minket igazolt. Hiába lettünk a szocializmus áruólinak, ellenforradalmároknak, fasisztáknak „kikiáltva”, éppen megbélyegzőinkről derült ki, hogy kiszolgálói voltak egy embertelen és népünkre kényszerített rendszernek.
- Mivel a Szécsényi Forradalmi Tanács utolsó, még élő tagja vagyok, kötelességemnek tartom, hogy a naplómban rögzített emlékeimet közkézre adjam. Nagyra értékelem a Nógrád Megyei Levéltár 1996-ban kiadott krónikáját, de tanulmányozása világossá teszi, hogy a periratok alapján készült. Mivel a periratokat elkészítő „elvtársak” október 23. és november 15. között félve bujkáltak, Forradalmunk e szakaszának a leírása sem a történésekben, sem a események időrendi, és személyi szinkronizálásában nem megfelelő, sőt pontatlan. Még súlyosabb a periratokban a tények tudatos meghamisítása, szúnyogok elefánttá való nagyítása, és a saját gyávaságuk „hősiességgé” való magasztalása. Ez ellen a Nógrád Megyei Levéltár - más adatok hiányában - tehetetlen volt.
- Az is tény, hogy még az áldozatok őszinte beszámolóí is (pl. Mészáros János, 1993.) időrendben pontatlanok, személyekben tévesek, eseményekben bizonytalanok. Csak az őket ért személyes bántalmak felelevenítésében tekinthetjük helytállóknak. Ezért kétségtelen fontosságú, hogy 76 évesen, ezt az utolsó lehetőséget megragadjam. Ez korántsem jelenti azt, hogy minden úgy volt, ahogyan azt lejegyeztem.
- Bár központi helyet foglaltam el a Forradalom sodrásában, nem lehet beszámolóim hibátlan. De jobban érzékelteti minden eddigi

leírásnál, hogy községünk szíve 1956-ban együtt dobogott az egész nemzetével.

- A Nógrád Megyei Ügyészség vádiratában, Balassagyarmat, 1957. Bű 1. 27. szám, (1957. május 4.), rólam így beszélnek „...Szécsény községben Klement Kornél lett a nemzeti bizottság titkára, és mint iskolázott személy a későbbiek során a Szécsényben végbement ellenforradalmi események szellemi irányítója lett.” Ez a mondat - hála Istennek - ma már kitüntetés és igazolása annak, hogy a Szécsényi Forradalomról szabad és kell is írnom.

Még fontosabb azonban, hogy alázatos szívvel meghajoljak Járásunk mártírjai előtt.

- Azon **szécsényiek** előtt, akik a salgótarjáni sortűzben lelték halálukat, vagy nyomorékká váltak. (2 személy)

- **A Járásban 66 harcostársunkra szakadt a pokol,**

akiket előzetes letartóztatásban tartottak fogva,
akiket súlyos börtönbüntetésben részesítettek,
akiket internáltak,
akiket rendőri felügyelet alatt tartottak és naponta megaláztak.

- **De azokra is emlékezünk, akiket „csak” vallattak, összeverték, és megfenyegettek, de nem lettek „büntetett előéletűek”.**
- **Emlékezünk a megalázott feleségekre, a mellőzött gyermekekre, és a hozzátartozók „bélpoklosként” való kezelésére.**
- Végül köszönetet szeretnék mondani az „**akkori Szécsénynek**”, amelyet a jelenlegi Szécsény, negyven éves „agymosás után”, talán értetlenül szemlél. Hinni szeretném, hogy fél évszázad után visszaemlékezésemmel lelki sebeket nem szakítok fel.

1. A Vörös Csillag árnyékában

- A Nógrád-megyei Szécsény, Károly Róbert jóvoltából, 1334. május 4. óta mezőváros (ezt elvették először 1871-ben, majd

végleg 1886-ban), de mindvégig járási székhely. A lakosság azonban az 1905-ben épített Községházát mindig Városházának nevezte. Különben ez olvasható az épület homlokzatán... Ezt a kifejezést használom a továbbiakban. Városi rangját csak 1986-ban kapta vissza. Járásunk területének egy részét Trianon következtében elvesztette és az ország közepéből egyszerre határvidék lett. 1948 után még a „baráti” Csehszlovákia felé is lezuhant a vasfüggöny, még reménytelenebbé vált az elszigeteltség. A csonka járáshoz 21 község tartozott. A Járási Tanács Népművelési Csoportjának dolgozója voltam 1955. január 15. és 1956. december 3. között.

- Június 28-án tört ki a lengyelországi felkelés Poznanban. Ez közvetlenül a magyar 56 egyik kiváltó oka volt. Ennek híre futótűzként terjedt el az országban, és nálunk, a Nógrádban is. Ekkor kezdődött el észrevehetően a párt elbizonytalanodása, és felbomlása.
- A pártközpont és az Írószövetség vitája, s a „veszedelmes” nyilatkozat aláíróinak a megzabolázása - bár a Szabad Népből, az akkori pártlapban, csak kis teret kapott - de nálunk is közbeszéd tárgyává lett.
- Júniusban sikerrel fejeztem be a második évet az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Jogi Karának Levelező Tagozatán és harmadéves hallgató lettem.
- Rajk és társai újratemetését október 6-án már nem lehetett elhallgatni, s ekkor világossá vált, hogy ez a rendszer a velejéig romlott. Ez nemcsak a vélt, vagy valós ellenségeit irtja, hanem legműbb harcostársait is. Szécsényben is gyászoltunk.
- Ahhoz, hogy saját otthonunk legyen, a házunk egy részének bérlőjét kellett lakáshoz juttatnunk és ezért csak 1956. október 11-én köthettünk menyasszonyommal, Nyikon Marikával, házasságot. Egy kulturális nászutat terveztünk és Pesten a Pedagógus Szállóban (közel a Rádióhoz) béreltünk szobát, és ezen kívül jegyeket rendeltünk hangversenyre, színházi előadásra.

- Kimagasló és döbbenetes élményt jelentett számomra, a Petőfi-körnek (az Írószövetség rendezvénye) utolsó ülése a Közgazdasági Egyetem aulájában. Egy pesti jó barátom (Dénes Sándor, a Nemzeti Múzeum gazdasági igazgatója, (ságújfalui születésű) hívta fel erre figyelmünket. A zsúfolásig megtelt előadóteremben, pl. Gémes, a Szabad Nép éppen kirúgott főszerkesztője elmondta, hogy az egész Központi Vezetőség egyetlen tagjának a kezéhez nem tapad vér, s ez Nagy Imre. Tildy Zoltán (első köztársasági elnökünk) elmesélte, hogy hogyan számolták fel a Kisgazda Pártot a szalámi-taktika segítségével. A két munkáspártot is úgy egyesítettek, hogy szociáldemokraták 90 %-át kizárták a Magyar Dolgozók Pártjából. Vas Zoltán - Rákosi gazdasági szakértője - nevelésesnek mondta a Nagy Imre elleni vádat az ország adósságba való keveréséről. 10 millió dollár egy tízmilliós országnak csekélység... (Bezzeg Kádárnak 18 milliárd sem volt sok...). Megragadott egy neves mérnök beszámolója is. Elmondta, hogy Sztálinvárosban a szovjetek egy elavult technológiát sóztak ránk, s mivel a vasércet 22 000 km-ről, Kínából, hozzák, drágábban termelünk, mintha Kanadából 1 kg-os acélkockákat, sztaniol-papírba csomagolva, repülőgépen importálnánk.
- Népünk hangulatára jellemző volt az, amit a Zeneakadémián megéltünk. Kórushangverseny volt 4 együttes részvételével, s maga Kodály Zoltán vezényelt. A záróművet a 4 kórus együttesen adta elő. Egyszerre az énekesek abbahagyták az éneklést, és tapsolni kezdtek. Kodály is a terem hátsó részében lévő karzat felé nézett és mosolyogva ő is tapsolt. A közönség hátrafordult és Nagy Imrét felismerve, heves tapsviharba kezdett. Percekig zúgott a taps, míg aztán Kodály és kórusok újra kezdhették ill. befejezhették a gyönyörű művet. Felemelő volt a csodálatos kórusverseny, Kodály szeretet árasztó megjelenése és a jelenlévők sugárzó lelkesedése Nagy Imre felé.

2. Ruszlik haza! (1956. október 23. - 30.)

- 1956. október 23-án már otthon voltunk. Ezt a helyzetet találtuk: A párt végleg szétesett, a Határőrség legénységét tisztjeik hazaküldték (40 km-es határszakasz őrizetlen maradt), a

Rendőrség felbomlóban volt, a járási vezetők egy része hazament a falujába. Nincs rendező erő. A főkolompások később Csehszlovákiába menekültek (pl. a Járási Pártbizottság káderese Bodnár József, de Hajdú József a megyei párttitkár és Jakab Sándor a helyettese is).

- Október 24-én „csoda” történt. Az a személy, aki 1947-ben eltávolította a Szent István emlékműről a Szentkorona aranyozott mását, ezen az éjszakán titokban a helyére tette. Ezt személyesen nem ellenőrizhettem, hiszen ekkor más feladatok zúdultak rám. Arról beszéltek, hogy ez a személy Szedlák Sándor volt. A Szentkorona azonban november 15-én újra eltűnt.
- Október 25-én megjött Pestről egy piros-fehér-zöld karszalagos fiatal, Micsinai Tibor, és elmondta, hogy a Pesti Forradalmi Ifjúság küldte őt az alábbi üzenettel: „Csatlakozzatok a Nemzeti Forradalomhoz”.
- Október 26-án délelőtt megalakítottuk az Ifjúsági Bizottságot, hogy a forradalmat Szécsényben is sikerre vigyük. Az ülés a Községi Tanács hátsó kis irodaszobájában (valaha az adóügyi jegyző helyisége volt, 56-ban a Begyűjtési Hivatal előadójaé) zajlott le. A Bizottság tagjai a következő fiatalok voltak: Garamvölgyi Lajos, Hornyák János sofőr, Klement Kornél, Micsinai Tibor, Mikó Tibor, és Pék Mihály. Megfogalmaztuk a 14 pontot, az ifjúság követelését (ezt a Forrásjegyzékben közlöm) amelynél a minta 1848 tizenkét pontja volt. Persze hozzátettük a szovjet csapatok kivonását, az uránérc hazai kihasználását is. Az 1957-es vádiratban az a hazugság található, hogy én „testőrséget” alakítottam, melynek vezetője Varga György lett. Ez is jól mutatja, hogy mennyi „igazság” van a periratokban.
- Mivel az üzemekben és hivatalokban állandó szolgálatot rendeltek el, október 26-án én is szolgálatban voltam Bócsó József járási elnökhelyetttessel. A Városháza környéke tele volt izgatott, kíváncsi emberekkel. Mi is kísértünk, és a Földműves-szövetkezet 1-es számú vendéglője udvarába mentünk. Itt hallottam, hogy a nagyteremben Kiss László (Gulyas) - a Járási Tanács Mezőgazdasági Osztályának építészé - már hevesen szónokol. Hallgatói felfedeztek engem és kórusban kértek, hogy számoljak be pesti élményeimről. „Benned bízunk, te ott voltál, mondd el az igazat.” Hiába mondtam, hogy nászúton voltam, s

máson járt az eszem... Még azt is felhoztam, hogy a magyar ember a kocsmában mulat, de nem politizál. „Igazad van!” kiáltották és felvittek a szemben lévő Városháza erkélyére.

- Így indult az emlékezetes gyűlés, melynek több mint 2 000 résztvevője volt.... Beszédemben elmondtam, amit a Petőfi körben hallottam. A végén Vörösmarty „Szép Ilonkájából” idéztem: „Éljen hát a hős vezér magzatja, De csak addig, míg a Honnak él. De szakadjon élte pillanatja, Melyben attól eltávozni kél”... A tömegben valaki felkiáltott: „Menjünk a szovjet emlékművet ledönteni!”
- A Városházától a Szovjet Emlékműhöz igyekeztem. Útközben a járási párttitkár, Cservák István, behívott a Járási Pártbizottságba (ez akkor a Vidor-sarokházban volt). „Mi lesz most velünk?” kérdezte. „Ledöntjük a szovjet emlékművet” mondtam”. „Az nem baj, az a fő, hogy emberéletben ne essék kár.” Láthatólag ijedtek voltak az „elvtársak”. A járás AVH-s tisztje (Bereczki Imre) beszámolt, hogy az összes iratokat (besúgók jelentései stb.) elégette. Közben a környékbeli gazdák lovat és csatlóláncot (pl. Velencei Ferenc) hoztak, de ez nem volt elég. Csak traktor tudta az örökkévalóságnak épített emlékoszlopot ledönteni. Én ott sem voltam. Mikor odaértem a Mezőgazdasági Technikum igazgatója, Benedek József, hozzám jött, hogy mit csináljon? A 250 diák a bezárt kapu mögött tombol, és ki akar jönni, tüntetni. „Engedd ki a diákokat, a menet élére állítjuk őket és egy békés tüntetést hajtunk végre!”. Így is történt. A Rákóczi úton, a Kossuth-utcán végig vonultunk és a gyűlölt csillagos táblákat a középületek faláról levertük. Jelszavaink: „Aki magyar velünk tart!” „Kádár és Nagy Imre magyaroknak vezére”. 1848-as dalokat énekeltünk. De ez nem mindenkinek tetszett. Pl. Domszky György azt kérdezte, hogy mit akartok ti olyan kommunistákkal, mint Kádár és Nagy Imre, elkezdni? (A Forradalom vérbefojtása után városi KISZ-titkár lett... Tempora mutantur...)
- Érdekes epizód volt az említett Kiss László (Gulyas) fellépése, aki a tömeget a tanácselnök (Tóth Sándor) házához akarta vezetni (Otthon van. Elkapjuk!), de mi ezt nem engedtük. Az élen haladó

diákok rám hallgattak. Végig az volt az álláspontunk, hogy minden bűnöst független magyar bíróság elé viszünk majd a Forradalom győzelme után. Mi nem vagyunk bírák. Viszont felemelő volt, hogy a Tűztorony lábánál megálltunk, és először 1945 után, Szécsény második világháborús halottaira emlékeztünk. A szép beszédet Benedek József igazgató mondta. Félelmetes volt a helyzet a Határórlaktanya és a Járási Rendőrkapitányság bejárata előtt. Zsolnai Béla tűzoltóhadnagy, járási tűzoltóparancsnok, eszelősen bele akart lőni a békés tömegbe. Józan rendőrök fogták őt le és akadályozták meg a vérfürdőt.

- Október 27-én délelőtt a Városháza előtt összegyűlt nagy tömeg (ne feledjük, az egész község talpon volt) megválasztotta a Községi Forradalmi Tanácsot. Az adott helyzetben titkos választásról szó sem lehetett, de még mindig demokratikusabb volt, mint az eddigi 99 %-os pártgyőzelmű „szocialista látszat-szavazások”. És szükség volt új vezetőkre, akik a község bizalmát élvezik. Benne volt Doman Béla munkás, Halmos László, Hornyák János sofőr, Horváth János (pípás), Iványi Aladár, Klement Kornél tisztviselő, Micsinai Tibor tisztviselő, Miskédi Gyula munkás, Oláh Pál (budai) középparaszt, Pancsovai Gyula autószerelő és Varga Pál (öregbíró). Biztos, hogy Cservák István (járási párttitkár) is tagja volt a Községi Forradalmi Tanácsnak, de erre nem emlékszem határozottan. Ugyanezt mondhatom el Jánoska Istvánról is.
- A megválasztottak rögtön összeültek és a Községi Forradalmi Tanács elnökségét, kijelölték: Az alakuló ülés a tanács titkár szobájában zajlott le. A Tanács tagjai közül Iványi Aladárt, mint közigazgatási szakembert, és a tapasztalt Varga Pált (öregbíró) választotta meg elnöknek és helyettesének. Halmos László megmaradt titkárnak. (Később ő is kimaradt a "megtorlás áldozatai" közül.) Megtárgyaltuk az égető problémákat (közbiztonság, a lakosság élelmiszerellátása, határbiztosítás, az Üzemi Munkástanácsok megválasztása). Aznap este már befutott több vészjelzés a falvakban uralkodó hangulatról.
- Ezért október 28-án (vasárnap) reggel, az Ifjúsági Bizottság a TEFU 4 teherkocsiját lefoglalta. Mindegyikre tettünk egy-egy szónokot, szavalót, és énekest. Így a járás minden helyiségébe

eljuthattunk. Jómagam az északi útvonalat kaptam: Ludányhalászi (Szécsényhalászi, Ludány), Nógrádszalka, Litke, Ipolytarnóc, majd Mihálygerge és Egyházasgerge falvakban tartottam a falugyűléseket, ahol mindenütt nyílt szavazással Forradalmi Községi Tanácsot választottak és a tanácsháza kulcsait nekik átadtuk. A gyűlések lefolyása: Nemzeti dal (szavaló), beszéd (szónok - az Ifjúsági Bizottság 14 pontjának előterjesztése), 48-as dalok (énekes) és a Községi Forradalmi Tanács megválasztása. A Község-háza kulcsát az eddigi elnöktől átvettük és a megválasztott elnöknek átadtuk.

- A második kocsit a ságújfalu vonalat (Endrefalva, Pilíny, Szécsényfelfalu, Szalmatercs, Karancsság, Ságújfalu; a harmadik a megyeri (Benczúrfalva, Kisgéc, Magyargéc, Nógrádmegyer; a negyedik a Nagylóc-Zsúny-pusztá-Hollókő-Rimóc-Varsány-Nógrádsipek térséget kapta.
- Tehát jól vigyázzunk! Nem Forradalmi Bizottságokat, hanem Községi Forradalmi Tanácsokat választottunk, amelyek azonnal átvehették a község igazgatását. Fontos volt, hogy községek vezetése folyamatos legyen.
- Így mindenütt meg is választották a Községi Forradalmi Tanácsokat. Megható volt látni, hogy amikor elmondtam: "Végre őszintén, magyar szívvvel beszélhetek Hozzatok!", hogyan peregtek le a könnycseppek Litkén az ott álló öreg parasztok arcán... Tény azonban az, hogy a járás minden községében zökkenésmentesen lecserelődött a vezetés. Kértük a megválasztottakat, hogy képviselőiket küldjék be Szécsénybe a Járási Forradalmi Tanács megválasztására. Ezzel az akcióval bevégeződött az Ifjúsági Bizottság szerepe. Ezután nem volt már feladata.
- Október 29-én délelőtt lezajlott a Városháza nagytermében a Járási Forradalmi Tanács megválasztása. Elnök lett Ádám János tapasztalt közigazgatási szakember. Mellékesen: Földi László (korábban a Járási Tanács titkára), könyörgött nekem, hogy őt is javasoljam a Tanácsba. De ugyan így kért Lantos László tisztviselő is. Mindkettőt javasoltam és be is választották őket. Igaz, később a rendszer szekértolói lettek. Kitértük a Rendőrség és a Határőrség átalakítását.

- Logikusan következett október 30-án, a Nemzetőrség megszervezése és a Rendőrségen a Forradalmi Tanács megválasztása, ahol is a későbbi véreskezű Dus főhadnagy elcsukló hangon rimánkodott, hogy ne fosszuk meg őt és családját a kereset lehetőségétől. Megengedtük, hogy közrendőrként tovább dolgozzék. A Nemzetőrség a rendőr- és katonatisztek otthon tartott fegyvereit begyűjtötte.
- A Határőrség megszervezése 40 km-es szakaszon történt, ami azt jelentette, hogy át kellett venni a laktanyákat (Szécsényben, Nógrádszakalban, Ipolytarnócon), valamint megszervezni a szolgálatot. Mivel az Ipolyon túli (szlovákiai) magyarok esténként a folyóparton vártak embereinkre és ottani híreket közöltek velünk, ezt a kapcsolatot is meg kellett szervezni és folyamatosan erősíteni. A pöstyéni (ipolymenti) pusztá lakója, ifj. Lovcsányi Lajos vállalta. ezt. Este elmondhattuk, **hogyan Szécsényben, és a Szécsényi Járásban, győzött a vértelen forradalom.**
- Persze a Nemzetőrség megalakítása nem volt egyszerű, mert katonailag képzett, de tiszta vezető kellett hozzá. Kékkői László tartalékos főhadnagyot kértük fel, de ő visszautasította: „Nem! Gyerekek! Rögtön a fejetekhez vágják, hogy horthysta tisztet kértetek fel erre.” „Talán, ha a Járási Kiegészítő Parancsnokság behívót küldene ill. állítana ki, akkor megtehetném.” Ám az ott szolgálatban lévő tisztek eltűntek, hazamentek falujukba. Még az AVH-s főhadnagyot, Bereczki Imrét, is felkértük, de félt a régi rendszer visszaállításától. Hiába bizonygattuk, hogy ezt mi sem akarjuk. Felesége szécsényi, s a község őt nagyjából elfogadta. Ám, ez is mutatja, hogy nem ideológiákban gondolkodtunk, hanem a közbiztonság megőrzésében. Végül is Horváth Bélát, a téglagyári Munkástanács elnökét és volt repülőst neveztek ki parancsnoknak.

3. Győzött a Forradalom

- Október 31-én Járásunk küldöttsége csatlakozik a Megyei Forradalmi Tanácshoz, részt veszünk a Megyei Tanács ülésén teljes szavazati joggal. Mlinarik István, fiatal főiskolai tanár, nagyszerű és mélyreható elemzése segítette a „hogyan tovább?” kimunkálásában. Itt döntjük el, hogy mindenütt megszervezzük a

Munkástanácsokat, különös tekintettel a Járási Munkástanácsokra.

- Alá kell húznunk, hogy megye forradalmi középpontja és mozgató ereje Salgótarján volt. Ezt már az ottani október 27-i tüntetés is érezhetővé tette. Sok ezres tömeg: a kétezernél több acélgyári munkás, a Tűzhelygyár munkástömege, a zagyvapálfalvai Síküveg- és Öblösüveggyár dolgozói és sok nagybányai bányász stb. vettek részt a tüntetésen és mutatták ki érzelmeiket. Az Acélgyár Munkástanácsa volt Salgótarján város és a járás fő szervező ereje. De a Megyei Forradalmi Tanács létrejötte is nekik volt köszönhető.
- Megindul az élelmiszerküldés Pestre. A járásból összesen 15 teherautóval küldtünk élelmiszert. Csodálatos érzés volt, amikor pl. Nagylócon egy gazda egy frissen vágott fél disznót rakott fel kocsira. „Ezt küldöm a harcoló pesti fiataloknak.” Szívet melengető volt a határon túli testvérek segítő készsége. A szlovákiai Kékkői Járás egyik vezetője - volt iskolatársam - felhívott telefonon, hogy ők küldenek az „éhező” szécsényieknek élelmiszert. Azt mondtam, hogy mi nem éhezünk, de a segítséget szívesen elfogadjuk. Arra kért, hogy az átvételi papírra üssem rá az ötágú-csillagos bélyegzőt. Ha csak ez a bajod - válaszoltam, akkor ötöt is rányomok, hiszen a Járási Pártbizottság és Tanács bélyegzői a kezünkben vannak. Még Cservák István is mellettünk érvelt a felvidékiek felé. Így jött meg a kékkői szállítmány, amelyet két fegyveres nemzetőr kíséretében Pestre küldtünk. Őket a sofőr mellé ültettük, és kezükbe adtuk a pesti útvonalat (utca, házszám, megállóként kiadandó részmenyiség). Minden szállítmánynál így jártunk el. Mert a Vöröskeresztben sem bízunk, az is tele volt „elvtárssal”, akikre a nép gyanakodva nézett...
- November 1-én a Járási Forradalmi Tanács megkezdte területünk élelmiszerellátásának megszervezését. Első lépések: A készletek felmérése az üzletekben, a pékségekben, a malomban, a vendéglőkben, és az üzemi konyhákban.
- Ha emlékezetem nem csal, akkor ezen a nap délutánján rohant be hozzánk ifj. Terék Pál, vasutas. „Ha el, akarjátok kapni Tóth

Sanyit (a volt elnök), akkor menjetek autóval utána. Kerékpáron menekült és még azt is az árokba dobta, amikor az Állami Gazdaság intézője, Faragó agronómus, felvette őt a kishintóra.”

Ám, a személyi leszámolás nem volt filozófiánk... S bár bántódása a megelőző napokban sem volt, nagyon félhetett. Ám ebből a fejvesztett menekülésből lesz érthető a véres megtorlásban tanúsított viselkedése.

- November 2-án ünnepélyes nagygyűlést rendeztünk a Járási Kultúrházban. Szécsény közönsége ünneplő ruhában, kokárdával, mosolygó arccal, de méltóságteljesen örült a nemzet visszaszerzett szabadságának. A szónokok megköszönték Szécsény lelkesedését, és fegyelmezett magatartását. Itt éreztük meg, hogy mit is jelent az „56-os tisztító vihar”. Cservák István járási párttitkár kijelentette, hogy „Amint azt a Szabad Kossuth-rádió sugározta: hazudtunk éjjel-nappal minden hullámhosszon; én is hazudtam, de mentségemre váljék, én hittem a pártban. De, emberek, ezen túl sohasem fogok Nektek hazudni...” Dr. Gazsi József körorvos dicsérte a szécsényieket és kérte a forrongó indulatok csendesítését. Meghirdettük, hogy hétfőn meg kell kezdeni mindenütt a munkát. Forradalmunk igazi szellemiségét Oláh Pál budai zseniális paraszti egyszerűséggel így foglalta össze: „Mi nem bántunk senkit. De elvárjuk, hogy akik eddig elől álltak, azok vonuljanak most hátra, s akik hátul voltak, azok jöjjenek most előre...” Most már - hála Istennek - tőlünk függ, hogy milyen virágzó és független Magyarországot teremtünk! Hálátelt szívvel mentünk haza.
- Ezen a napon alakult újjá a nagy múltú Volt Hadifoglyok Bajtársi Szövetsége (VHBSZ), amely 1948-ig egyik legerősebb társadalmi szervezetünk volt. Több száz szécsényi honvéd szenvedte el ugyanis hadifogolyként a szovjet Gulag-ot.
- Különben ekkor már Kádár és társai feloszlatták a Magyar Dolgozók Pártját (MDP, ez volt akkor a kommunista párt neve.) és jelezték, hogy új pártot alakítanak majd. De jellemzően Kádár azt is kijelentette (magam is hallottam beszédét), hogy ha valaki el akarja venni megszerzett szabadságunkat, akkor ő személyesen is fegyvert ragad.
- November 3-án (szombaton) megjelent nálunk Préter József, a Járási Kultúrház igazgatója, aki a két munkáspárt erőszakos

egyesítése előtt a soproni járás szociáldemokrata titkára volt. Bejelentette, hogy meg akarja alakítani a Szociáldemokrata Pártot. Mi úgy véltük: A demokráciában mindenki alakíthat pártot, ha megnyeri az embereket, ha híveket szerez. Mi azonban úgy érezzük, hogy ennek még nem jött el az ideje. Először győznünk kell, s csak utána jöhet a pártok szervezése. Többet nem tett, de ez is elég volt, hogy kirúgják állásából, és erdőőrként fejezze be pályafutását. A periratokban az szerepel, hogy a Független Kisgazdapárt is megalakult. Ez egyszerűen hazugság. Az is csak fantázia szüleménye, hogy Dropcsa László a cserkészcsapat újjászervezésére tett volna kísérletet. Csak a cserkészliliumot rajzolta le és akasztotta íróasztala fölé.

- A II. Rákóczi Ferenc TSZ egyes tagjai fel akarták oszlatni szövetkezetüket. Válaszunk: „Kiléphettek, de az adósság rátok eső részét is vinni kell. Az ország pénzéből kaptátok a hiteleket...”
- Mindnyájan feszülten hallgattuk este Mindszenty József hercegprímás rádió-szózatát. Büszkék voltunk arra, hogy a mi megyénkben, Rétságon, állomásozó páncélosok (parancsnok: Pálinkás Antal őrnagy), szabadították őt ki fogságából és kísérték Budapestre.

4. Kitartunk és ellenállunk (november 4. - december 3.)

- November 4-én (hajnalban) megdöbbenően hallgattuk az Írószövetség nyilatkozatát, majd Nagy Imre miniszterelnök szózatát. A szovjet támadás, a sokat szenvedett budapesti lakosság ellen mindannyiunkat megrázott. A szovjet hadsereg kivonásának megbeszélésére meghívott magyar tárgyalóküldöttséget, amelynek vezetője a Magyar Népköztársaság honvédelmi minisztere - Maléter Pál volt - letartóztatták Tökölön, a Csepel-szigeti orosz főhadiszálláson. Megisméltódott a török cselvetése, amikor Török Bálintot, magyar vezért, tárgyalásra hívta Buda alatt, a császár sátrába, és ott letartóztatta. Szegény Török Bálint az isztambuli Jedikulában fejezte be életét haláláig tartó rabságban. Maléter rosszabbul járt, mert hamarosan kivégezték.

- Azonnal összehívtam a Községi Forradalmi Tanácsot, és ott elhatároztuk, hogy minden erőnkkel védeni fogjuk kivívott szabadságunkat. Mivel a Kossuth Rádió hullámhosszán Kádár Ungvárról sugározta a maszlagot, egyik rádió-szerelőnk a Petőfi-rádió melletti hullámsávra állította át a vezetékes rádiót, ahol a Szabad Európa Rádiót jól foghattuk. Ettől kezdve községünkben csak a magán rádió-készülékekben lehetett Kádárék fenyegetéseit és ígéreteit hallgatni. Az ifjúság követeléseinek 14 pontját többször beolvastuk.
- Mivel Budapesten és a legtöbb magyarországi településen legkésőbb november 10-ig vérbefojtották a Forradalmat, mi különleges helyzetbe kerültünk. Mert december 3-ig kezünkben volt a fegyver. A periratokba becsempészett állítás, miszerint a Nemzetőrség november 15. után megszűnt volna létezni, durva hazugság. A megújult Rendőrséggel a Forradalom kezdetétől a végéig együtt dolgoztunk.
- A szovjet támadás után következő hetek minden napjáról külön regényt lehetne írni. Egy biztos: Csak ott történtek incidensek, ahol az ÁVH-ás bandák Nemzetőrségünket fegyveresen megtámadták. A perekben ezt a tényt pimaszul megfordították.
- November 6. után a túlerő elleni kilátástalan harc következtében számos fiatal jött haza Budapestről és itthon kapcsolódott a Nemzetőrségbe. Ilyen volt ifj. Kiss Andor is, aki a Nemzetőrség sofőrje lett. Ekkor igazoltattak egy motorkerékpárost, akiről kiderült, hogy ÁVH-s volt. Lefoglalták a nagy motorkerékpárt és a nála lévő 42 000 Forintot - amely az akkori átlagkeresetnek kb. harmincszorosa volt - az OTP-be befizették. Bántódása nem esett, sőt a fenti Kiss Andor szállította autóval falujába, Nagylócba. Ezért aztán 1957-ben 10 hónapig volt internálva Kistarcsán. Persze nagy szerencséje volt, mert nem tudták meg, hogy részt vett a Széna-téri harcokban.
- November 7-én Horváth János (Pípás) a Forradalmi Tanács tagja - volt Kisgazdapárti képviselőjelölt 1948-ban - lemondott. „Fiúk! Ezek eltaposnak minket. Még kilátásunk sincs egy sikeres ellenállásra”. Hasonlóan vélekedett Kőpataki (Kernács), TEFU-sofőr, aki több alkalommal szállított minket. „Szegény fiúk! Borzalmas lesz a végünk...” Tehát sejtettük, tudtuk a végzetes elbukást. Mindazonáltal azt is tudtuk, hogy népünk velünk van az

ellenállásban. És addig kell a helyünkön maradni, amíg lehet. Vívmányainkból meg kell menteni a menthetőt.

- Sajnos, ekkor már az ENSZ-ben folyó vita sem nyújthatott reményt. Tudtuk, hogy magunkra maradtunk.
- Politikamentes mozzanat volt a nagylóci rendőr-szakaszvezető, Harmos János, esete, aki november 9-én részegen a terhes Filkor Ferencné lábába lőtt. A nemzetőrök lefogták, és kijózanodni zárkába tették, de nem bántották. Filkornét orvosi kezelésre Szécsénybe szállították.
- Érdekes epizód volt, amikor az eddig bujkáló ÁVH-s tisztek egyik bandája november 11-én - Szabó Gábor alezredes vezetésével - elfoglalta csellet a szécsényi laktanyát, és a Nemzetőrség parancsnokát egy megbeszélésre való hivatkozással (őrszolgálat) tőrbecsalta. A Nemzetőrség soros szolgálatvezetője, Doman Béla, - miután gyanút fogott - szakaszával, és egy golyószóróval a szemben lévő patika elé (Szenháromság-szobor) vonult, tüzelőállást alakított ki és hangszóróval követelte parancsnoka kiengedését. Így szabadult ki az odacsalt parancsnok. A „bátor” ÁVH-sok a laktanya hátsó kerítésén át menekültek el. De így menekültek el Nógrádmegyeren november 6-án a feldühödött lakosság elől is.
- Ipolytarnócon is ez történt később, november 14-én, amikor el akarták foglalni a laktanyát, a banda lövöldözve mentette az irháját. A Nemzetőrség védekezett, s ekkor halt meg Albert Pál Gyula a csoport egyik tagja. A periratban „karhatalmistának” nevezték őt. A valóság azonban az, hogy a karhatalmista (pufajkás) alakulatok szervezése Nógrádban később kezdődött. A periratokból különben az a törekvés derül ki, hogy ezeket a kísérleteket a kommunista rendőri hatalom visszanyerésének tényeként mutassák be. Erről szó sem volt. A Csehszlovákiába eltűnt „elvtársak” még szórólapokat is nyomtattak, és nálunk próbálták terjeszteni. Minket „Rákosi elvtárs iránti hűségre” szólítottak fel. Ezt még egy átlag szécsényi polgár is dühösen olvasta... Elegünk volt a „gonosz kopaszból”.
- Hugság község lakói különös „hagyománnyal” rendelkeznek. Az 1919-es kommün után, de 1945-ben is, nekiestek a Szécsényhez tartozó Káprás nevű erdőségnek és 1-2 nap alatt, kivágták. Erről

kaptunk hírt november 5. után. Fegyveres nemzetőreink rögtön odaautóztak és hazatoloncolták a „favágókat”. Bármi történik, az

erdő közvagyon, és azt meg kell őrizni... November 6-án ilyen kísérlet történt Hollókőben is.

- November 16-án a Megyei Forradalmi Tanács újból ülésezett. Mlinarik professzor megvilágította, hogy a fegyveres ellenállás lehetetlenné vált. A védekezés bástyája most a csak a Munkástanács lehet. Ezért határozat születik a Munkástanácsok széleskörű szervezéséről (ahol ez eddig még nem történt meg), és a Járási Munkástanácsok létrehozataláról. A baljóslatú események ellenére bizakodó volt a hangulat.
- November 22-én a Járási Forradalmi Tanács ülésezett. Itt megvitattuk az ellenállás lehetséges módozatait. Azt ajánlottuk, hogy azok, akik az eddigi forradalmi eseményekben jelentős szerepet vállaltak, tartózkodjanak a nyílt szerepléstől. Az Üzemi Munkástanácsok (helyi) szervezése befejeződött.
- November 26-án a Pintér-házban (óvoda) csak kevesen, 21-en, jelentek meg az új párt (MSZMP) megalakítására. Az összejövetelre a veszekedés volt jellemző és eredménytelen lett. Ez is mutatja, hogy milyen volt, még a kommunisták között is, a közhangulat.
- November 30-án résztvettünk a Megyei Munkástanács ülésén. Este a Járási Kultúrházban megalakult a Járási Munkástanács nálunk is. Sztrájkhatározat született, amelyet az egész járásban terjesztettünk. Ekkor történt, hogy egy szovjet páncélos alakulat Balassagyarmat felől községünkhöz ért. Igen féltek a fegyveres ellenállástól és ezért túsokat kértek az átvonuláshoz. Nemzetőr parancsnokunk, aki évekig volt orosz fogságban és beszélt oroszul, valamint a Járási Tanács Mezőgazdasági Osztályának vezetője Orosz Aladár (aki a Szovjetunióban tanult és perfekt orosz tudással rendelkezett), ültek az élen haladó harckocsiban. Nem történt incidens, de a nép kifütyülte őket.
- Megkértük Kékkői László tartalékos főhadnagyot, hogy készítsen vázlatot egy esetleges védelmi tervről. Elmondta, hogy már a németek a Balassagyarmat felől befutó úton, az Ave Domina-kápolna alatt, ahol az út a hegybe van vágva, beengedtek 8 orosz páncélost, s az elsőt és az utolsót páncélököllel kilőtték, majd a többit kényelmesen elintézték. Salgótarján felől is dombra

(Varga-part) fut fel az út, de itt már házak vannak, s így csak utcai harcokról lehetne szó. De nekünk nincs páncéltörő ágyunk, nincs páncéloklünk, s ezért minden vázlatkészítés értelmetlen. Tehát kérésünket kereken visszautasította.

- December elsején külön megbeszélést tartottunk kisebb körben. Rávilágítottam arra, hogy reménytelen a helyzet és a megtorlással számolnunk kell. Ezért legjobb lenne, ha menekülnénk. Horváth Béla kijelentette, hogy ő még bízik a Munkástanácsok hatásosságában, s így ő még marad.
- 1956. december 3-án a szovjet alakulatok Szécsényt, Balassagyarmat és Salgótarján felől, bezárták. Ezen a napon este érkezett meg az oroszok támogatásával egy (balassagyarmati és salgótarjáni renegátokból álló) pufajkás alakulat. Ekkor még csak a Rendőrséget és a Határórlaktanyát foglalták le bázisnak.
- December 4-én este a Járási Munkástanács gyűlését, amely a Járási Kultúrházban zajlott le, fegyveresen feloszlatták. **December 5-én reggel hagytuk el Szécsényt.** A balassagyarmati Kórház előtt már orosz katonák tartottak testi motozást. Aznap este a Járási Munkástanács tagjait letartóztatták, és először Balassagyarmatra, majd Salgótarjánba hurcolták. A Szécsény Járási Munkástanács letartóztatása miatt a Megyei Munkástanács december 8.-ra szolidaritást jelző tüntetést hirdetett meg Salgótarjánban (több ezer résztvevő, orosz és pufajkás sortűz, és a salgótarjáni kórház feljegyzései szerint 132 hátba lőtt áldozat, akik a fegyverropogás hallatára földre vetették magukat és ott érte őket a gyilkos golyó). Itt halt meg a Vámos Józsefné, szül. Varga Jolán, aki letartóztatott férjének (Nemzetőrségünk helyettes parancsnoka) meleg ruhát vitt a börtönbe. Férje évekig ült börtönben és kislányukat az öreg nagyszülők nevelték. Egy üveggyári munkásfiatal, Babinszky Antal barátom, is köztük volt. A földön fekvéskor gerinclövést és alsótete megbénult. Tolókocsiban élte le életét, s még támogatást sem kapott...
- December 14-én az Acélgyár két munkásvezetőjét, Hadady Rudolfot és Hargitay Lajost elhurcolták, és bestiális módon agyonverték Hugyagon, és hulláikat az Ipolyba, dobták. A cseh vámosok fedezték fel a hullákat és értesítették a magyar

határőrséget. Emlékükre a szép kopjafa figyelmeztet, amely most Huguag temploma mellett áll.

5. Irány a Nagyvilág - A nemzeti egység tanújelei

- Még novemberben hangzott el Kádár felszólítása: „Akinek nem tetszik a népidemokrácia, az fogja a kalapját és távozzék!” A magyar nemzet történetében példátlan exodus volt a válasz a cinikus felszólításra. A több mint 200 000 állampolgár menekülése, az ország lakosságának 2 %-a, irtózatosszerű veszteséget jelentett. Mivel egyetemisták, értelmiségiek, szakmunkások voltak többségben, a szellemi veszteség még nagyobb volt.
- Községünkből a következő személyekről tudunk: **USA** - Gálusz Tibor, Péntes Tibor, Péntes Tiborné szül. Vavrovics Éva; **Kanada** - Doman Borbála tanítónő, Domszky Teréz vegyipari technikus; **Ausztrália** - ifj. Sánta Sándor építész, Tresó Pál szakmunkás, **NSZK** - Domszky Lajos szakmunkás, Horváth (Kinizsi) Ferenc gépkocsiszerelő és Horváth Erzsébet szabónő, Klement Kornél tisztviselő, Klement Kornélné szül. Nyikón Mária adókönyvelő, Molnár Lajosné szül. Klement Mária munkásnő, Klement Ferenc tanuló, Rády Sándor könyvelő, Selley Ferenc egyetemista, Varga György géplakatos, **Franciaország** - Burgundi (*Tibor ?*), Erdősi (*Ferenc?*). **Nagybritannia** - Párditka Gabriella tisztviselő. Tehát legalább 20 személy menekült el Szécsényből.
- Feleségem, Marika, megbetegedett, ezért hűgomonál húzódtunk meg Kispessten, és csak december 10-én indulhattunk Nyugat felé. Ekkor kijárási tilalom volt érvényben Pesten este 18,00 és reggel 8,00 óra között. A Déli-pályaudvaron a kalauzok fennhangon kiáltozták. „Szabad föld felé beszállás!” Kora este Sárvárhoz érkezünk, de a szerelvény megállt a szemafornál. A kalauz jött és elmondta, hogy pirosan áll a jelzőlámpa, s ez azt jelenti, hogy oroszok vannak az állomáson. Szálljunk le, és menjünk gyalog be Sárvárra. Erre jóformán kiürült a teli vonat. Mivel sógorom munkatársnője idevaló volt és édesapja ismert órásmester, itt kopogtattunk be. Nagyon szívesen fogadtak, vacsorájukat megosztották velünk, de a többi menekülő sem

maradt az utcán... Másnap hajnalban az állomáson a vasutasok az öregeket és a nagyobb gyerekeket a postakocsiban (paklikocsi) rejtették el. A többieket két marhavagonba tették. A kisgyerekeknek altatót adtak, hogy csendben legyenek, leplombálták a vagonokat és hamis szállítólevelet ragasztottak a kocsikra. 30 km-es út után értünk a végállomásra, a határfaluba Répcevisbe.

- Orosz és magyar járőr álldogált az állomáson. Amikor felénk sétáltak, akkor a mozdonyvezető mindig az állomás másik végébe húzott minket. Így gurultunk félóráig ide-oda. Aztán a szovjetek eltűntek. Ekkor egy magyar őrmester szakította fel az ajtót, és azt kiáltotta, hogy "Fel a kezekkel!" S elnevette magát: "A falu már várja magukat!" S tényleg a falusiak az utcán álltak és hívtak magukhoz. A nőket és gyerekeket a konyhába vitték, s minket, férfiakat, a csűrben, vagy az istállóban helyeztek el. Étellel, itallal elláttak minket. A gazda elmondta, hogy ő az éjszaka átvisz minket a határon. De gondoljuk meg, hogy mi Ausztriában semmit sem kezdetünk el a Forinttal. Ő szívesen elfogadja, de ez nem feltétel. Ha valaki egy fillért sem tud adni, akkor is átviszi a határon.
- Éjjel 11 óra felé indultunk 25-en útnak. Rakétázás, bujkálás; igazi holdvilágos, szívszorító kaland. Csak most segítsen a Jóisten! Végre a határsávra értünk, s 25 méterre megpillantottuk az osztrák vámőrt. Letérdeltem és megcsókoltam a magyar földet. Így búcsúztam Szülőföldemtől. Ott találkoztunk egy 45 éves asszonnyal, aki önkéntes ápolónőként sebesülteket szállított Pesten a kórházakba. November 5-én haslövést kapott. December elején még kórházban feküdt, amikor férje berohant hozzá és elmondta, hogy lakásukban már keresik őket. Rögtön útra kellett kelniük. Hasát fogva gyalogolt át a határon. Több szomszédos faluból vártak még érkezőket. Kb. 130 személy jött át akkor ezen a helyen. Locsmádon (Lutzmannsburg) a templom tornyán vöröskeresztes zászló, reflektorral megvilágítva. Az iskolában ételt-italt kaptunk, szükségágyat, takarókat osztottak. A sok jótékonyági szervezet egész Európából nagyszerű munkát végzett. Azon az éjszakán, az osztrák határon 11 000 honfitárs gyalogolt át.

- Másnap tovább kellett menni, mert jött a következő éjszakai hullám. Felsőpulyára (Oberpullendorf) kerültünk egy magyar úriember kúriájába. Innen három nap múlva szállítottak Kismartonba (Eisenstadt) az Esterházy herceg kastélyába. Reggelenként jöttek a buszok, és a szervezők kiáltoztak: „Aki Svédországba akar menni, szálljon ebbe a buszba..., aki Belgiumba, amabba... aki Kanadába, amoda... Dominika, keresi a parasztokat...”. Sok ember sorsa itt dőlt el pillanatok alatt.
- Hihetetlen élmény volt. Mi nem jelentkeztünk sehová, mert meg kellett keresnem hűgomat és férjét, valamint öcsémet. Így minket a Steyrbe (az Enns folyó partján fekvő városba) vonatztattak. Karácsonyra egy osztrák házaspár látott vendégül. Az Ünnepe után Bécsben, a Központi Nyilvántartóban, aztán megtudtam, hogy Linz-ben a 63 sz. táborban vannak, s napokon belül hozzájuk is költöztünk.
- Linz-ben talákoztunk egy érsekvadkerti Kövér László nevű fiatalemberrel, aki TEFU-sofőr volt. 1957. január elején eltűnt a táborból és egy hét múlva beállított fiatal feleségével és 10 hónapos kisbabájukkal. Kiderült, hogy az osztrák-magyar határon átszökött és Vácig vonattal utazott. Onnan éjszaka elgyalogolt Érsekvadkertre, felköltötte feleségét és még abban az órában indultak vissza Ausztria felé. Szerencsésen át is lépték a határt és Linzbe hozzánk érkeztek...
- Májusban - mivel a New York-ban élő rokonunk hiába bérelt nekünk lakást, mert az USA leállította a befogadást - megpályáztam egy Ford-ösztöndíjat. A vizsgabizottság professzorai elfogadtak, s így 1957. június 17-én - a Német Egység akkori ünnepnapján - a Bajorországban lévő Piding befogadó táborba kerültünk több mint százan. Pár nap múlva az NSZK egyetemeire osztottak szét minket, ideiglenes igazolványt és vasúti jegyet kaptunk. Így jutottunk 13-an, magyar diákok, Nürnbergbe.
- Itt remekül fogadtak, tanácsokkal láttak el, mindenben segítettek. Csak hálások lehetünk. Otthonra találtunk.

Hogyan viszonyult az USA a magyar menekültekhez?

- Sok itt élő 56-os társam visszaemlékezésében, s az enyémben is, megtalálható az utalás, hogy az Amerikai Egyesült Államok

1957. után leállította a magyarok bevándorlását. Ezt nem szabad megvilágítatlanul hagyni.

- Az amerikai Kongresszus 1957-ben a bevándorlási törvényt átmenetileg megváltoztatta. „Hungarian Act” (Magyar Törvény) néven került az amerikai történelembe. A törvényhozók lehetővé tették, hogy a magyar kontingenst (quótát), amely akkor 17 500 fő volt évenként, egyszerre két évre, tehát 1957. és 1958-ra, igénybe vehessék. Így került hetek alatt 35 000 magyar menekült az USA-ba. Ezért csak 1959. után kezdődhetett a további magyar bevándorlás. Ez egy egyedülálló eset volt, hiszen 1939-ben a Hitler elől menekülő zsidóknak sem adták meg ezt a kedvezményt. Persze azóta már nem a népek kapnak bevándorlási quótát, hanem a keresett foglalkozású, képzettségű személyekből válogatnak.
- Az is kevésbé ismert, hogy az Amerikai Egyesült Államok a nyugat-európai országoknak, amelyek magyarokat fogadtak be, 100 millió Dollárt adtak a magyar menekültek számára építendő lakások költségeire. Így jutottunk mi is 1959-ben Nürnbergben egy új és modern lakáshoz. Ekkor még több millió ember élt az NSZK-ban, barakkokban, szükséglakásokban. Pl. a kitelepített magyar svábok is.

Németországi pályafutásom

- Okleveles üzemgazdász lettem, s a piackutatásra szakosodtam. 1960-ban szereztem meg a diplomát a Friedrich-Alexander Egyetem Gazdaságtudományi Karán, Erlangen-Nürnberg-ben.
- 1957. és 1963. között (tehát már tanulmányaim alatt is) tudományos munkatárs voltam a GfK - Gesellschaft für Konsumforschung-nál. Egyetemi kutatóintézet volt akkor. Ma budapesti fiókiintézete is van. Később a piackutatás és az újtermék-fejlesztés osztályvezetője voltam a Findus/Nestlé cégnél (1964-1970).

- 1970. óta önálló tanácsadó és az AMB-Arbeitsgruppe Marketing-Beratung nevű tanácsadó-csoport társtulajdonosa és 1995. őszétől nyugállományban vagyok.

Családi adatok

- Mint beszámolómban kifejtettem 1930. szeptember 7-én születtem és 1956. október 11-én házasodtam. Feleségem, Klement Kornélné szül. Nyíkon Mária, is szécsényi származású.
- Két fiam van. Az idősebb - dr. Klement Kornél - 1960-ben született. Diplomás matematikus és az információs-technikából doktorált. Felesége váci. Három gyermekük van: Bálint, Réka és Botond.
- A kisebbik fiam Nándor 1969-ben született. Diplomás matematikus. Önálló. Egy továbbképző intézet társtulajdonosa. Felesége nyíregyházi.
- Mindkét fiam - annak ellenére, hogy sohasem jártak magyar iskolában - hibátlanul írnak-olvasnak és beszélnek anyanyelvükön. Kis unokáim is szépen beszélnek magyarul.

Utószó - A Megtorlásról

- El kell azonban mondani azt is az idelátogatók elbeszélése, majd magyarországi látogatásaim (1978 után) során barátoktól, ismerősöktől szerzett információk alapján, hogy egy brutális és minden képzeletet felülmúló megtorlás vette 1957-ben kezdetét. Ekkor a bosszúállás ördöge uralkodott. Visszaemlékezésem világosan mutatja, hogy kezünk mindig tiszta maradt. Az a feltételezés sem megalapozatlan, hogy a Forradalom leverése után egyesek személyes ellenfeleik, haragosaik, megleckéztetésére használták fel az „alkalmat”.
- Azt is elmondták nékem, hogy forradalom mellé állt volt járási párttitkárt, Cservák Istvánt, kilakoltatták és bútora napokig állt az esőben, míg nem jött teherautó elszállításukra. Valószínű pártkarrierje is véget ért.
- A rendőrség volt takarítónője mondta el, hogy „a vállatőhelyiségek falai, de még a mennyezetük is véres volt.” Az is gyakori volt, hogy az áldozatokat egymással verették, s ha nem ütöttek elég erősen, akkor a vállatók, ketten-hárman „példamutatásként” estek nekik. Ilyen módon vállatták a

Mezőgazdasági Technikum 10 tanulóját, Béres Ilona kántornőt, Bóvíz Józsefet a Kisipari Szövetkezet igazgatóját, Tuson Gyulát, Garamvölgyi Gézát, László Jánost, aki a Néphadsereg nyugállományú ezredese volt, Honti István üzletvezetőt, Uram Pált, Mikó Józsefet, Mészáros Jánost és a már említett Kékkői Lászlót és még számos más ártatlant is. Az egyik menekülő technikumos fiút elfogták az osztrák határon, és visszatoloncolták Szécsénybe. Ott rémesen összeverték. Kiengedése után Jugoszlávián keresztül menekült Nyugatra.

- Jó összképet kaptunk a Nógrád Megyei Levéltár által 1996-ban kiadott könyv alapján: „1956 Nógrád Megyei Kronológiája és személyi adattára”. Egy dicséretes munka, de mivel főleg csak a periratokra stb. támaszkodhatott, kimaradtak, pl. a fenti személyek, illetve csoportok. A kikerülhetetlen módszertani hibát az Előszóban kifejtettük.
- Külön figyelmeztetünk a periratok elkenő „jogi nyelvére”. A „börtön” kifejezés világos. Azonban az „előzetes letartóztatás” is „börtönt” jelent, a tárgyalás előtti börtönt. És nem minden esetben számították be az összbüntetésbe. A „rendőri őrizet” ártatlanul hangzik, de a valóságban „internálást” takar. Még burkoltabb a „rendőri felügyelet”, amely azt jelentette, hogy a büntetését kitöltött, de már otthontartózkodó személynek sokszor háromszor kellett hetenként a rendőrségen jelentkezni, s ha éjszaka megzörgették lakásának az ablakát, akkor ingben-gatyában az ablakhoz kellett rohanni, jelenlétét igazolandó.... A többször említett „preventív (megelőző) rendőri őrizet” is internálás.
- Mindez járhatott részleges vagy teljes vagyonek Kobzással és pénzbüntetéssel (pl. az emlékművek ledöntésével is).
- **Szécsény áldozatai a salgótarjáni sortűz következtében:**
Vámos Józsefné szül. Varga Jolán - **agyonlőtték.**
Babinszky Antal - **gerinclövést kapott** és tolókosiban élte le életét.

A meghurcoltak névsora községünként:

Szécsény

Felföldi Károly - kisiparos - 3 év börtönre ítélték.

Hornják János - gépkocsivezető - 6 hónap rendőri felügyeletre + 1 év 4 hónap börtönre ítélték.

Horváth Béla - téglagyári igazgató - 9 hónap előzetes letartóztatásban + 4 év 6 hónap börtönre ítélték.

Jánoska István - munkás - 10 hónapig volt rendőri felügyelet alatt.

Id. Kiss Andor - szakmunkás - 2,5 hónapot internálásban - aztán 10 hónapot ült börtönben.

Ifj. Kiss Andor - építész - 10 hónapig volt internálva Kistarcsán.

Micsinai Tibor - földnyilvántartó - hosszú rendőri felügyeletet szenvedett el.

Mikó Tibor Gyula - segédmunkás - több hónapra internálták.

Miskédi Gyula - téglagyári munkás - több hónapra internálták + rendőri felügyeletre ítélték.

Mravcsik József - földmérő - 7 hónapra internálták + 6 hónapot előzetes letartóztatásban + 13 hónapot börtönben töltött el.

Oláh Pál budai - földműves - hosszú rendőri felügyeletre ítélték.

Ifj. Oláh Pál - acélgyári munkás - 5 hónap előzetes letartóztatásban + 5 hónapig börtönben volt.

Pancsovai Gyula - géplakatos - több hónapra internálták + hosszú ideig rendőri felügyelet alatt élt.

Sági Jenő - mezőgazdász - 9 hónapra internálták + 1 évi börtönre ítélték (felfüggesztve).

Vámos József - állatfelvásárló - 10 hónap előzetes letartóztatást + 2 év és 6 hónap börtönt szenvedett el.

Benczurfalva

Baksa Ferenc - tanító - büntetésből elhelyezték

Veszelovszky István - földműves - hosszas rendőri felügyelet alatt.

Endrefalva

Pap Vencel - VB-elnök - állásából elbocsátották.

Ipolytarnóc

Botos Árpád - katona - 7 hónapot töltött előzetes letartóztatásban + 3 évet börtönben.

Donkó Béla - acélgyári munkás - 11 havi előzetes letartóztatást + 4 év és 6 hónapi börtönt kellett elviselnie.

Gál József - földműves - 1 év előzetes letartóztatást + 2 év 6 hónap börtönt szabtak ki rá.

Kiss Ferenc - szövetkezeti dolgozó - 1 évet előzetes letartóztatásban + 1 évet és 6 hónapot börtönben kellett leélnie.

Kiss József - földműves - 11 hónap előzetes letartóztatással + 1 év börtönrel (felfüggesztve) sújtották.

Kiss Miklós - terményátvevő - 11 hónap előzetes letartóztatást + 3 év 6 hónap börtönt kellett elszenvednie.

Kovács Péter - autószerelő - 11 hónap előzetes letartóztatást + 15 év börtönt szabtak ki rá.

Moroncsik János - katonatiszt - 4 hónap előzetes letartóztatásban + 1 év börtönben (felfüggesztve) volt a büntetés.

Szabó Ferenc - raktárkezelő - 6 hónap előzetes letartóztatást + 3 év börtönt kapott.

Szabó Gyula - kovács - 11 hónap előzetes letartóztatást + 1 év 6 hónap börtönt kellett elszenvednie.

Szabó Lajos - földműves - 11 hónap előzetes letartóztatás + 4 év börtön volt számára büntetés.

Takács Sándor - tényleges katona - 2 hónap előzetes letartóztatás + életfogytiglani börtön volt a rémes bosszú.

Telek Gyula - földműves - 1 év előzetes letartóztatás + 5 év börtön volt a megtorlás.

Törincsi László - kőműves - 4 hónapot előzetes letartóztatásban + 1 évet börtönben kellett szenvedni.

Vermes Miklós - villanyszerelő - 1 év előzetes letartóztatás + életfogytiglani börtön volt a szörnyű megtorlás.

Karancsság

Demény Ferenc - földműves - 3 hónap börtönt kapott (felfüggesztve).

Gyüre Miklós - bányász - 6 hónapi börtönre ítélték (felfüggesztve).

Gyüre Sándor pilisi - földműves - 8 hónapi börtönt kapott (felfüggesztve).

Romhányi János - vasesztergályos - 9 hónapot előzetes letartóztatásban + 8 hónapot börtönben töltött.

Szóllós András - üveggyári munkás - 4 hónapi börtönre ítélték (felfüggesztve).

Litke

Molnár Gáspár - motorkezelő - 7 hónap internálásban + 2,5 hónap előzetes letartóztatásban + 9 hónap börtönben volt a büntetés.

Magyargéc

Ficsur Ferenc - bányakovács - 6 hónap internálást + 6 hónap börtönt kapott.

Nagylóc

Balázs Győző - tanító - hosszú ideig volt internálva.

Balázs László - sofőr - 6 hónapot börtönben + sokáig rendőri felügyelet alatt szenvedett.

Balázs Miklós - kőműves - hosszas rendőri felügyeletet róttak ki rá.

Berente László - gépkocsivezető - 2 hónapot előzetes letartóztatásban + 1 évet börtönben kellett elszenvednie.

Ispán Dezső - kalauz - hosszabb rendőri felügyelet keserítette életét.

Józsa László - földműves - internálás + rendőri felügyelet volt a bosszú.

Kovács István - földműves - rendőri felügyelet alatt nyögött.

Lőrík Pál Zoltán - földműves - 4 hónap börtönt kapott.

Mender Ernő - gépkocsivezető - hosszabb időtartamra internálták.

Nógrádmegyer

Bánóczy János - rendőrtörzsőrmester - hosszú internálás volt „jutalma”.

Gaál Károly - földműves - 2 hónapig előzetes letartóztatásban + 10 hónapot börtönben kellett szenvednie.

Gyarmathy Ferenc - tsz-tag - hosszú időre internálták.

Mártonka Ferenc - határőr - hosszú ideig rendőri felügyeletet élt át.

Mártonka Gyula - tényleges katona - 2 hónap előzetes letartóztatás + 3 év börtön volt a „jutalom”.

Mártonka István - bognár - 2 hónap előzetes letartóztatást + 1 év és 6 hónap börtönt kellett elviselnie.

Mártonka József - bognár - 2,5 hónap előzetes letartóztatást + 1 év börtönt szabtak ki rá.

Tóth Pál - asztalos - 2,5 hónap előzetes letartóztatást + 6 hónap börtönt mértek rá.

Rimóc

Laczkó Ferenc - földműves - 1 év börtönre ítélték (felfüggesztve).

Ságújfalu

Csábi József - plébános - 1 hónapot előzetes letartóztatásban töltött.

Szorcsik János - földműves - hosszabb időre internálták.

Szalmatercs

Anda Géza - gépkocsivezető - sokáig volt internáló táborban.

Id. Gyürki Gyula - földműves - internálták + majd rendőri felügyeletet kellett átélnie.

Horváth János - csendőr - internálták + hosszas rendőri felügyeletet élt át.

Szécsényfelfalu

Horváth János - bányász - internálták + rendőri felügyelet alatt tartották.

Varsány

Bárány Anzelm - földműves - 4 hónapot előzetes letartóztatásban + 6 hónapot börtönben kellett eltöltenie.

Pálmány Bertalan - földműves - 1 hónap előzetes letartóztatás + 2 év 6 hónap börtön volt a bosszú mércéje.

Sámuel Mihály - géplakatos - 4 hónap előzetes letartóztatást + 8 havi börtönt szenvedett el.

Forrásjegyzék

Szécsényi Járás, (fejezet) 1956 Nógrád Megyei Kronológiája és személyi adattára. 1996. 241.- 256. oldal, Kiadó: Nógrád Megyei Levéltár

Mészáros János: Szécsény 1956 ősz-1957 tavasz, Szécsényi Újság: 1993. 5. évfolyam 2. szám (március-április), 6. oldal.

Tévesen adja meg a Szécsényi Forradalom kitörésének időpontját (október 23.), Kiss László nem csitított, hanem feltűzött, nem volt a Község Forradalmi Tanácsában stb. és még egyéb tévedések. A lényegét azonban jól mutatja irásának utolsó mondata: „A Forradalom alatt hála jó Istennek Szécsényben nem volt bosszúállás vagy retorzió.” S ez az igazság.

Petrikné Vámos Ida emlékezik édesapjára Vámos Józsefre és édesanyjára, aki az 1956. december 8-i salgótarjáni sortűzben halálos lövést kapott. 1997. V. 29. Interjúkészítő: Molnár Adrienne 1956-os Magyar Forradalom Történetének Dokumentációs és Kutató Intézete

Megrázó beszámoló, hogy hogyan akarták állami gondozásba venni, mellőzöttese a továbbtanulásban, az elvtársaktól hallott dicsőekvés "hősiességükről", édesapja hallgatása megkínzásáról. Korai halála.

**Idézet a Nógrád Megyei Ügyészség vádiratából: 1957. május 4.
Nógrád Megyei Ügyészség Balassagyarmat 1957. Bú 1. 27 szám**

Klement Kornél, Horváth Béla, Vámos József és Sági Jenő (Jenő)
szécsényi

lakosok ellen

a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló mozgalom vezetése,
ill. abban való tevékeny részvétel miatt indított bűnügyben.

Anyomozás (a nyomozás) eredményeként a következőket állapítottam meg: 1956. évi október 23.-át követő ellenforradalmi események során Szécsény községben Klement Kornél lett a nemzeti bizottság titkára és mint iskolázott személy a későbbiek során a Szécsényben végbement ellenforradalmi események szellemi irányítója lett.

Klement Kornél ellenforradalmi célt szolgáló mozgalom érdekében elsősorban is az ifjúságot mozgósította és 1956. évi október hó 26-án már sovinszta szónoklatával hívta fel magára figyelmet, majd beszédének hatására még az nap este vezetésével ledöntötték a szovjet emlékművet, leverték a vörös csillagokat. Október hó 27-én Klement Kornél szervezése folytán Szécsény községben megalakult a félre vezetett fiatalság soraiból az ifjúsági Forradalmi Bizottság. Klement Kornél 12 pontos követelést állított össze és azt lesokszorosítva az egész járás területen terjesztette. A követelések közt szerepelt a kommonista (*kommunista*) vezetők eltávolítása és leváltása is... Kezdeményezője volt a forradalmi bizottságon belül a rendőrség és a község kommonista (*kommunista*) vezetőinek (*vezetőinek*) leváltásában.

Az ifjúság megszervezése után Klement Kornél a járási és községi forradalmi bizottság meg alakításához fogott. Klement Kornél maga is a forradalmi bizottság titkára lett. Ezen beosztásánál fogva minden intézkedési jogot a kezébe vett. Elsősorban is a mozgalom céljainak a megvalósítása érdekében a nemzetőrséget tartotta kézbe és irányította. Általánosságban, mint a forradalmi bizottság titkára állandó kapcsolatot tartott a salgótarjáni ellenforradalmi szervekkel és személyesen Mlinarik Istvánnal és Garamvölgyivel, akikhez régebbi ismeretségi szálak fűték (*fűzték*). Mint a mozgalom eszmei irányítója mindent elkövetett arra nézve, hogy a november hó 4-én megalakult Forradalmi Munkás Paraszt Kormány kibontakozást célzó programját szécsényi viszonylatban megghiúsítsa. Amikor a nemzeti és különböző néven ismert bizottságok a kormány intézkedése folytán csupán tanácskozái teendőkre korlátozva végezhatték a működésüket a megyei ellenforradalmi bizottság utmutatása (*útmutatása*) alapján ő maga is a területi munkás tanácsokon keresztül kívánta érvényesíteni (*érvényesíteni*) bomlasztó tevékenységét és szervezője volt a járási munkás tanács megalakulásának. Mlinarik Istvánon keresztül kapcsolatot létesített a Megyei Munkás Tanáccsal és 1956. december hó elején Salgótarjában csatlakozott a 48 órás sztrájk megszervezéséhez és Szécsény területén való kiszélesítéséhez. Ez alkalommal magával hozta a sztrájk elrendelését és ellenforradalmi követeléseket tartalmazó kiáltványt, valamint a Párt és Kormányt rágalmozó „mi a teljes igazság“ című röpiratot, amelyet terjesztés

végezt szét is osztott. Ezt követően azonban a fíelőségre (felelősségre) vonás elől a rendőrségtől beszerzett igazolás szerint külföldre szökött és jelenleg is ott tartózkodik.

Megjegyzés: A vádiratban hemzseő helyesírásí hibákat , a nevek és fogalmak téves leírásait nem javítottam ki, de a szarvas hibákat zárójelben helyesbítettem. Ezek jól mutatják az ügyész és munkatársai szellemi színvonalát. A nyilvánvaló hazugságok tényként való feltüntetését érintetlenül hagytam.

Összefoglaló az 1957-ben lezajlott perem folyamatához

- A Nógrád Megyei Bíróság 1957. május 7. napján tartott előkészítő ülés során hozott végzésében a Bp.23.b. § /2/ bek. a / pontjára hivatkozva (a Határország lefegyverzése és a fegyverek elvétele) az ügyet a budapesti katonai bírósághoz rendelte áttenni.
- Ez ellen a végzés ellen a Legfőbb Ügyészség fellebbezési óvást jelentett be. Tekintve, hogy az „ellenforradalmi szervezetek“ zöme a fenti módon jutott fegyverhez, akkor a BHO. 1. pontjában felvett büntettek elbírálása jelentős részben a katonai bírósághoz, kerülne át. A honvédelem érdekét a vádlottak csak közvetve sértették meg.
- A Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága az 1957. évi június hó 25. napján megtartott zárt ülésén az óvásnak helyet adott és a Bf. IV.1210/1957/6. számú végzésében az ügyben a Nógrád Megyei Bíróság hatáskörét megállapította és azt egy új előkészítő ülésre, utasította.
- A Nógrád Megyei Bíróság áttette az ügyet a Pest Megyei Bírósághoz, ahol az ügyész a vádiratot csaknem szóról-szóra átvette (1957.TÜK. 01.sz., 1957. aug. 19.) de három jelentős változtatást hajtott végre:
  1. A vádlottak, közé indítványozta ifj. Oláh Pál a szécsényi nemzetőrség egyik parancsnok-helyettesének felvételét.
  2. Indítványozta Klement Kornél ügyének elkülönítését és az eljárás lefolytatására a Nógrád Megyei Bírósághoz való áttételét.
  3. További gyanúsított személyek ellen javasolta az eljárás elindítását.
- A Pest Megyei Bíróság a tárgyalást lefolytatta és ítéletében (Nb. 007/1957/11. sz., 1957. december 6.) a Pest Megyei Ügyészség velem kapcsolatos ajánlását elfogadta.
- Feltehetőleg Nógrádban lefolytatták 1958-ban az eljárást és el is ítélték. Az is feltehető, hogy a Nógrád Megyei Ügyész az ítéletet megfellebbezte és az iratok a Legfelsőbb Bírósághoz kerültek. Az erre vonatkozó periratok azóta eltűntek.
- Lehetetlennek tartom az ellenem szóló súlyos vád miatt, - s ez a megtorlás kompetens jogtörténészeinek a véleménye is - hogy ne folytattak volna le ellenem eljárást. Persze az is elképzelhető, hogy 1989 után a vád kiagyaloí az iratokat megsemmisítették.
- Egyébként a vádiratban velem kapcsolatba hozott Mlinarik Istvánt, a Megyei Forradalmi Bizottság elnökét, távollétében a Nógrád Megyei Bíróság 15 évre ítélte, Az ügyész ezután a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósághoz fellebbezett. Mlinarik ellen a Legfelső Bíróság a

távollétében halálos ítéletet - 34 - hozott...). Dr. Garamvölgyi Antalt is régi ismerősömnek tüntették fel. 10 év börtönre, 10 évi hivatásgyakorlási tilalomra (jogász) és fele vagyonának elkobzására ítélték.

Szóbeli adatközlők

Doman Béla elmondta kiszolgáltatottságának megrázó élményeit.

Domszky György, volt KISZ-titkár, beismerése „1957-ben rossz lóra tettem“.

Bárkányi János 845. sz. cserkészcsapat - újjáalakult 1994-ben - öregcserkészzeinek (Tözsér Ferenc, Víg János, Dropcsa László, Zsíros Lajos - Benczurfalva stb.) megjegyzései.

Horváth Béláné szül. Kolosi Mária: Beszámolt férje kínzásáról, saját meghurcoltatásáról (elbocsátás, segédmunka a Tejüzemben, a 80-es évek közepéig tartó megfigyelés stb.).

Kékkői László tartalékos főhadnagy, elmondta vallasának körülményeit, az állítólagos „védelmi terv“ elkészítésével kapcsolatban. Fél szemét kiverték...

Id. Kiss Andor elmondta, hogy felesége, ha látogatási idő volt, délelőtt a fiánál volt Kistarcsán, délután meg nála, a váci börtönben.

Ifj. Kiss Andor beszámolt internálásáról, és peremben kényszeritanúként való fellépéséről.

Klement János és felesége Klement Jánosné szül. Vasok Mária helyzetleírása a Forradalom utáni idők eseményeiről és elszenvedett sérelmeikről.

Kovács László beszámolt arról az ellenszenvről, amelyet a szécsényi kommunista vezetők velem szemben még a 80-as években is tápláltak.

Miskédi Gyula üzenete 1968-ban hozzám az NSZK-ba, meghurcoltatásáról.

Pancsovai Eszter elmondta édesapja, Pancsovai Gyula, kálváriáját és a rendőri felügyelet tényleges lefolyását.

Rády Sádorné szül. Mikó Erzsébet még a férjéhez való kivándorlása után (1967) sem merte magát velem együtt lefényképeztetni. Elmondta, hogy miért. Sófalvi Gáborné szül. Klement Erzsébet beszámolt mellőzéséről (egyetemi felvétel Szegeden, stb.).

Szabó Lajos, aki most szécsényi lakos, 1956-ban Ipolytarnócon lakott és ottani Forradalmi Tanács és a helyi Nemzetőrség tagja volt. Elmondta, hogy a vallas egészségét tönkretette (többször félholtra verték) és 4 esztendő telt börtönben.

Velencei Ferenc elmesélte a csatlólánc rendelkezésre bocsátásának fájdalmas következményeit.

Hozzátehetném, hogy 22 esztendeig - bár már német állampolgár voltam és a magyar állampolgárság kötelékéből elbocsátottak - még látogatási vízumot sem kaptam. Ez azt mutatja, hogy rajta voltam egy „fekete-listán”, amelyen csak ítéletem alapján szerepelhettem. Gyűlöletüket valószínűleg csak fokozta, hogy számukra elérhetetlen voltam!

A Szécsényi Forradalmi Ifjúsági Bizottság 14 pontja

Mit kíván a Szécsényi Forradalmi Ifjúsági Bizottság?

1. Kívánjuk a teljes sajtószabadságot, s minden cenzúra eltörlését.
2. Minden külföldi hatalomtól független magyar kormányt.
3. A pártok demokratikus vetélkedésében választott és rendszeresen működő Országgyűlést Budapesten.
4. A törvény előtti egyenlőséget fajra, vallásra és politikai hovatartozásra való tekintet nélkül.
5. Ne esküdjön a Néphadsereg idegen hatalomra. Küldjék haza az idegen katonai tanácsadókat. A Honvédség legyen népünk védelmezője.
6. A Szovjet Hadsereg hagyja el mielőbb országunkat.
7. Igazságos adóterheket és a „beadás“ teljes megszüntetését,
8. Nemzetünk megtartó rétege a parasztság. Támogatni kell fejlődésüket. A TSZ-ek feloszlátását lehetővé kell tenni.
9. A szabad vállalkozás (kis és középipar) újjászületését.
10. A társadalmi hátrányok elszenvedőinek gyors jogorvoslatot (kulák-lista, kitelepítések áldozatai).
11. A politikai foglyok azonnali elbocsátását. Az internáló táborok megszüntetését. Az egyház-üldözés befejezését.
12. A törvényhozás, a végrehajtó-hatalom, az igazságszolgáltatás különválasztását.
13. A magyar uránérc kizárólagos hazai felhasználását, értékesítését.
14. A néphez hűtlen vezetők leváltását és felelősségre-vonását.

Az „56-os Magyar Miatyánk”

A Schwechat-i (Ausztria) magyar egyetemisták táborában hallottam 1957. júniusában pesti diákoktól az „56-os Magyar Miatyánkot”:

„Miatyánk Hruscsov! Ki fent vagy a Kremlben. Átkoztassék meg a te neved. Dőljön meg a te országod. Legyen semmis akaratod, miként Moszkvában, azonképpen Magyarországon is. Mindennapi kenyerünket hagyd meg nekünk ma, és ne vígy minket Szibériába, de szabadíts meg minket oroszaidtól, mert tiéd az ország és a hatalom most, de nem mindörökkön örökké. Ámen.

”Ki hitte volna akkor, hogy „imánk“ végül is meghallgatásra talál?

Ezt az emlékművet döntöttük le

1956. október 26-án

Végszó helyett:

EMBER ÉS MAGYAR

Ady kérdezte sorsa éjjelén:

Lehet-e az ember, ember és magyar?

Feleltek ti bátor, szent fiúk.

Lássuk: A világ, most vélünk mit akar?

Vagyunk egy szálíg elszánt emberek,

Kiket tiporni tovább nem lehet.

Ha kell még én is veletek halok,

Ha engedtek, Ti szent fiatalok.

Öt nap, s öt véres éjszaka

A csillagokba írta szentelt nevetek.

Köszönöm néktek, drága szent fiúk,

Hogy visszaadtátok a csüggedő hitet,

S a barikádok hunyó szent sugárinál

Adynak kiáltsuk - szabadon ma már,

Mit az Ég falára vérrel írtatok:

Emberek vagyunk, újra magyarok!

(Dutka Ákos, 1956. nov. 3.)

**Ez a régi Szt. István emlékmű a Szentkoronával,
amely kétszer tűnt el**